

Економіка

УДК 65.01:658

Келеберда Тарас Володимирович

кандидат економічних наук

Добротвірський селищний голова

Червоноградського району Львівської області

Keleberda Taras

PhD in Economics

Dobrotvir Village Head

Chervonohrad District in Lviv Region

ORCID: 0000-0003-2300-4795

Далик Володимир Петрович

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет «Львівська політехніка»

Dalyk Volodymyr

PhD in Economics, Associate Professor

Lviv Polytechnic National University

ORCID: 0000-0003-0004-2270

Денека Василь Романович

аспірант

Львівського університету бізнесу та права

Deneka Vasyl

Postgraduate Student of the

Lviv University of Business and Law

ORCID: 0000-0001-8013-0515

Мигаль Тарас Васильович

аспірант

Львівського університету бізнесу та права

Myhal Taras

*Postgraduate Student of the
Lviv University of Business and Law
ORCID: 0009-0002-3792-8534*

Івачевський Андрій Михайлович

*аспірант
Львівського університету бізнесу та права*

Ivachevskiy Andrii

*Postgraduate Student of the
Lviv University of Business and Law
ORCID: 0009-0003-3140-5756*

Бегейло Назарій Васильович

*аспірант
Львівського університету бізнесу та права*

Beheilo Nazarii

*Postgraduate Student of the
Lviv University of Business and Law
ORCID: 0009-0008-9973-1968*

**СИСТЕМНІ ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК
БІЗНЕС-СТРУКТУРИ
SYSTEMIC FACTORS OF INFLUENCE ON THE INNOVATIVE
DEVELOPMENT OF A BUSINESS STRUCTURE**

Анотація. Метою статті є дослідити системні фактори впливу на інноваційний розвиток бізнес-структури. Визначено, що економічна ефективність інноваційного розвитку значною мірою залежить від здатності бізнес-структур реалізовувати безперервний і комплексний

інноваційний процес, який має базуватися на стратегічному плануванні та створенні організаційної структури, що перетворює процес поступових змін бізнес-структури в елемент корпоративної культури. Встановлено, що активізація інноваційного розвитку бізнес-структури вимагає комплексного контролю за змінами, що відбуваються в середовищі діяльності бізнес-структури. З'ясовано, що під структурою факторів інноваційного розвитку бізнес-структури слід розуміти сукупність факторів, що дають змогу досягти високого рівня розвитку того чи іншого виду господарської діяльності та національного розвитку, завдяки максимальному використанню інновацій. Визначено, що процес інноваційного розвитку вимагає від бізнес-структури формування власних джерел фінансування перепрофілювання основних засобів виробництва у вигляді прибутку бізнес-структури, а також накопичених коштів у вигляді амортизаційних відрахувань. Розглянуто фактори впливу на інноваційний розвиток бізнес-структур. Встановлено, що важливим фактором аналізу та оцінки інноваційної діяльності бізнес-структури є виявлення факторів, причин і передумов, які визначають характер або специфіку функції інноваційної діяльності. З'ясовано, що важливою ознакою інноваційного розвитку бізнес-структури є державна підтримка як зовнішній фактор. Встановлено, що фактори, що характеризують внутрішні ресурси бізнес-структури, включають фінансову життєздатність бізнес-структури, потенціал організації з точки зору науково-технічного прогресу та виробничий потенціал бізнес-структури. Доведено, що інноваційний розвиток бізнес-структури є одним із пріоритетних шляхів досягнення цілей бізнес-структури у конкурентному середовищі, а для її успішної реалізації необхідне прогнозування та оцінка впливу на цей процес тієї чи іншої групи факторів.

Ключові слова: підприємство, бізнес-структура, бізнес-процеси, інноваційний розвиток, фактори розвитку, ефективність, прибуток.

Summary. *The purpose of the article is to study systemic factors of influence on the innovative development of a business structure. It has been determined that the economic efficiency of innovative development largely depends on the ability of business structures to implement a continuous and complex innovation process, which should be based on strategic planning and the creation of an organizational structure, which turns the process of changing the business structure into an element of corporate culture. It has been established that the activation of the innovative development of a business structure requires comprehensive control over the ongoing changes in the environment of the business structure. It was found that the structure of factors of innovative development of a business structure should be understood as a set of factors that allow achieving a high level of development of a particular type of economic activity and national development through the maximum use of innovations. It has been determined that the process of innovative development requires the business structure to form its own sources of financing for the conversion of fixed assets through the profit of the business structure, as well as accumulated funds in the form of depreciation. Factors of influence on the innovative development of business structures are considered. It has been established that an important factor in the analysis and evaluation of the innovative activity of a business structure is the identification of factors, causes and prerequisites that determine the nature or specifics of the function of innovative activity. It has been established that an important feature of the innovative development of a business structure is state support as an external factor. It has been established that the factors that characterize the internal resources of a business structure include the financial viability of the business structure, the potential of the organization in terms of scientific and technological progress, and the production potential of the business structure. It has been proved that the innovative development of a business structure is one of the priority ways to achieve the goals of a business structure in a competitive*

environment, and for successful implementation, it is necessary to predict and evaluate the impact of a particular group of factors on this process.

Key words: *enterprise, business structure, business processes, innovative development, development factors, efficiency, profit.*

Постановка проблеми. Сучасний рівень економічного розвитку України характеризується значним уповільненням інноваційної активності бізнес-структур, що зумовлюється взаємодією системних факторів, склад яких коливається від недостатності фінансових ресурсів до вичерпання інноваційних можливостей. В умовах кризи, що охопила українську економіку, необхідно виявити та проаналізувати системні фактори, що стимулюють або гальмують інноваційний розвиток бізнес-структур.

Інноваційний розвиток в сучасних умовах є найважливішою умовою підвищення конкурентоспроможності бізнес-структур. При цьому важливо, щоб зміни відбувалися не лише в технології виробництва продукції, а й в організації, менеджменті, маркетингу та навчанні персоналу. Тобто, з урахуванням складності трансформації бізнесу можна говорити про інноваційні розробки. З огляду на те, інноваційний розвиток бізнес-структури – це інтеграція процесу впровадження інновацій та зростання інноваційного потенціалу бізнес-структури з метою підвищення ефективності виробництва та майбутньої конкурентоспроможності. Для заохочення інноваційного розвитку бізнес-структури необхідний комплексний контроль змін у середовищі, в якому вона працює. Тому рекомендується проводити діагностику системних факторів інноваційного розвитку бізнес-структури з метою своєчасного прогнозування позитивних факторів, виявлення негативних тенденцій та оцінки їх впливу на ефективність процесу впровадження інновацій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми вивчення факторів впливу на інноваційний розвиток бізнес-структури є предметом

досліджень багатьох науковців та практиків. Зокрема, ці питання досліджували: Ф. Беда [1], М. Бондаренко [2], С. Боняр [3], Г. Волобуєв [4], О. Галушко [5], Т. Гринько [6], А. Затхей [7], Л. Кобрин [8], Н. Побережна [9], П. Пузирьова [10], М. Русінко [11], Ю. Шипуліна [12] та інші [13–39]. Водночас з'ясовано, що недостатньо уваги приділено дослідженню системних факторів впливу на інноваційний розвиток бізнес-структури.

Мета статті. Метою статті є дослідити системні фактори впливу на інноваційний розвиток бізнес-структури.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасних умовах інноваційний розвиток бізнес-структури є важливою складовою частиною інноваційного розвитку національної економіки в цілому. Важливість інноваційного розвитку для сучасної економіки України важко переоцінити. Тому що завдяки інноваційним формам розвитку економічне зростання вже близько і його можна досягти зі стратегічної точки зору. Сучасний ринок склався в досить жорсткому конкурентному середовищі, тому бізнес-структури повинні забезпечити собі сильну та стійку конкурентну перевагу. Інноваційні розробки, засновані на сучасних умовах діяльності, є одними з найбільш перспективних напрямків розвитку будь-якої бізнес-структури, незалежно від виду діяльності. Для забезпечення інноваційного розвитку бізнес-структури існує об'єктивна необхідність виявлення та оцінки цих факторів розвитку.

Прагнення сучасних бізнес-структур до інноваційних змін зрозуміло, адже це шлях до економічно успішного розвитку та ефективного функціонування. Економічна ефективність інноваційного розвитку значною мірою залежить від здатності бізнес-структур реалізовувати безперервний і комплексний інноваційний процес, який має базуватися на стратегічному плануванні та створенні організаційної структури, що перетворює процес поступових змін бізнес-структури в елемент корпоративної культури. Тому керівництву бізнес-структури важливо

розуміти, як провести комплексну інноваційну реструктуризацію, щоб зберегти сталість діяльності на основі розвитку підприємницького потенціалу.

Ефективність та результативність сучасних бізнес-структур залежить від стратегії розвитку та впровадження інновацій. У сучасних умовах удосконалення науково-технологічної сфери має великий вплив на розвиток бізнес-структур, результатом чого є формування інноваційного менеджменту, основною метою якого є управління інноваційним розвитком бізнес-структур. При цьому інноваційні розробки включають кілька складових. Поступовий розвиток більш досконалих нових процесів, технологій або продуктів і досягнення економічних показників зростання прибутку, конкурентоспроможності та ефективності.

Інноваційний розвиток бізнес-структури є процесом цілеспрямованого, послідовного руху бізнес-структури до збалансованого інноваційного стану під впливом системних факторів [3].

Під інноваційним розвитком бізнес-структури розуміється розробка і розвиток продуктових і технологічних інновацій, а також цілеспрямований пошук і розвиток певних компетенцій, заснованих на формуванні сприйнятливості бізнес-структури до інноваційних змін, що виникають в результаті впровадження різного роду інновацій [4].

Підсумовуючи, доцільно відзначити, що використання та розвиток інноваційного потенціалу бізнес-структури, у результаті чого низка змін і поява нових можливостей прогресивного характеру спрямовуються на досягнення бажаних економічних результатів у конкурентній боротьбі та забезпечення економічно безпечних умов розвитку. Саме управління інноваційним розвитком включає планування, організацію, мотивацію, координацію, регулювання та оцінку інноваційного процесу та результатів його впровадження у бізнес-структурі. Метою є не тільки впровадження передових пристроїв і технологій, а й впровадження організаційних,

кадрових, продуктових і ресурсних інновацій, які забезпечують довгострокову конкурентну перевагу в рамках посилення економічної діяльності.

Активізація інноваційного розвитку бізнес-структури вимагає комплексного контролю за змінами, що відбуваються в середовищі діяльності бізнес-структури. З метою своєчасного прогнозування позитивних факторів і виявлення негативних тенденцій, а також оцінки їх можливого впливу на ефективність процесу впровадження інновацій, рекомендується проводити діагностику основних факторів інноваційного розвитку бізнес-структури [8].

У сучасному суспільстві активізація інноваційної діяльності стає головним пріоритетом бізнесу. Тому потрібен ретельний аналіз факторів, що впливають на інноваційний розвиток. Фактори є рушійними силами розвитку процесів і явищ у бізнес-структурі [1].

Під структурою факторів інноваційного розвитку бізнес-структури слід розуміти сукупність факторів, що дають змогу досягти високого рівня розвитку того чи іншого виду господарської діяльності та національного розвитку, завдяки максимальному використанню інновацій.

Слід зазначити, що на інноваційний розвиток впливає багато факторів, які або сприяють, або перешкоджають інноваційному розвитку. У більшості випадків має сенс розділити їх на дві групи: зовнішні і внутрішні. До зовнішніх факторів належать фактори, які впливають на інноваційні розробки в середовищі бізнес-структури. До цих факторів належать політична ситуація в країні, рівень економічного зростання країни, наявність зовнішнього фінансування, національна та міжнародна правова база, податкова політика, науково-технічний прогрес країни, екологічна ситуація країни та міжнародні програми з екологічної безпеки.

У процесі формування інноваційного розвитку бізнес-структури можна виділити чотири фази. Зважаючи на оригінальність та

індивідуальність нововведення, його маркетингові форми можуть бути найрізноманітнішими. З точки зору новаторів, незважаючи на різну форму, їх можна звести до двох типів. Йдеться про передачу права використання інтелектуальної власності на підставі конкретних договірних відносин, організацію виробництва товарів та/або надання послуг, зокрема незалежно від того, створюється нова юридична особа чи ні.

За таких умов можливі найрізноманітніші поєднання. Але в цілому все зводиться до продажу лише інтелектуальних продуктів, які потребують доопрацювання, або інновацій, які вже реалізовані в продукті (товарах, послугах). Процес оцінки прибутковості інвестицій відбувається в три етапи. Насамперед необхідно визначити тип і джерело фінансування інвестицій та розрахувати їх ефективність. Тепер необхідно з'ясувати, з якою метою необхідно оцінювати вплив інвестицій. Залежно від результатів кроків 1 і 2 важливо вибрати метод, який є найбільш доцільним для прибутковості інвестицій. На ефективність виробничо-комерційної діяльності будь-якої бізнес-структури сильно впливає управління функціональними процесами та організаційна структура, в якій ці процеси здійснюються. Обрана структура дозволяє бізнес-структурі забезпечити повну зайнятість свого персоналу, гнучкість у використанні ресурсів і відповідність вимогам ринку [6].

Водночас процес інноваційного розвитку вимагає від бізнес-структури формування власних джерел фінансування перепрофілювання основних засобів виробництва у вигляді прибутку бізнес-структури, а також накопичених коштів у вигляді амортизаційних відрахувань. Слід зазначити, що останнє цільове використання наразі законодавчо не врегульовано. З одного боку, позитивним є те, що немає обмежень щодо використання коштів, які містяться у собівартості продукції, через нарахування амортизації. Це пояснюється тим, що через ці правила багато фінансових ресурсів бізнес-структури було заморожено та позбавлено

процесу отримання прибутку в той час, коли не існувало системи управління та фінансового ринку, доки не було придбано нових коштів для виробництва капіталу [5].

Основним фактором розвитку інновацій є фінансове забезпечення, яке характеризується показниками фінансової стійкості бізнес-структури, прибутковості та ефективності інноваційних проектів. Фінансова складова інноваційного потенціалу визначається фінансовими ресурсами, які бізнес-структура використовує для впровадження інновацій. Отже, діагностика фінансової складової проводиться на підставі:

- аналізу достатності власних та зовнішніх коштів (ресурсів) для реалізації інноваційних проектів;
- розрахунку поточного і майбутнього рівня прибутковості бізнес-структури;
- оцінки економічної ефективності інноваційних проектів за допомогою таких показників і параметрів, як показники прибутковості, внутрішня норма прибутку та термін окупності [8].

Бізнес-структури діють у специфічних умовах мікро- та макросередовища, які мають значний вплив на інноваційну поведінку. Важливим фактором аналізу та оцінки інноваційної діяльності бізнес-структури є виявлення факторів, причин і передумов, які визначають характер або специфіку функції інноваційної діяльності. Інноваційна діяльність бізнес-структури відображає її інноваційний потенціал і здатність використовувати наявні ресурси, оцінювати силу і раціональність інноваційного процесу, мати фіксований організаційно-управлінський метод реалізації інноваційної діяльності [2; 10].

Розкриття та визначення факторів, що впливають на інноваційно активні бізнес-структури, допоможе визначити, що перешкоджає впровадженню інновацій, і визначити сфери, де бізнес-структурам потрібні програми підтримки та розвитку цієї діяльності. Ретроспективний аналіз

діяльності бізнес-структур, які працюють у сфері інновацій, може стверджувати, що вони більш гнучкі, ніж бізнес-структури, що займаються розробкою та впровадженням інновацій. Бо сучасна техніка не стоїть на місці, а йде в рух [12].

До зовнішніх факторів відноситься стан навколишнього макроекономічного середовища, в якому здійснюється інноваційна діяльність. Вплив внутрішніх факторів визначається типом перебігу інноваційного процесу. Зовнішнє макросередовище бізнес-структури опосередковано впливає на макроекономічні, політичні, соціальні, екологічні та інші фактори. Крім того, фактори впливу в основному поділяються на [7]:

1) законодавчі – базуються на системі законів і нормативно-правових актів і формують правову основу для інноваційного розвитку бізнес-структури;

2) управлінські – характеризують вплив інституційного менеджменту та інституційно-організаційних змін у сфері інновацій;

3) фінансово-економічні – визначають специфіку здійснення інноваційної діяльності бізнес-структур у грошовому, бюджетному та податковому аспектах, важелі амортизації інноваційного розвитку;

4) технологічні – впливають на технологічні аспекти інноваційної діяльності бізнес-структури;

5) соціальні – відокремлення впливу соціальних наслідків інноваційних розробок від впливу багатьох інших факторів;

6) фактори навколишнього середовища – визначають вплив на навколишнє середовище нових технологій, нових матеріалів і нових форм енергії в рамках інноваційної діяльності бізнес-структури;

7) гуманітарні – впливають на інноваційний розвиток через рівень освіти населення, рівень знань і науки в країні;

8) інформаційні – визначають можливості інноваційного розвитку

бізнес-структури на основі використання інформаційних ресурсів [1–12; 24].

Важливою ознакою інноваційного розвитку бізнес-структури є державна підтримка як зовнішній фактор. Уряди можуть заохочувати або перешкоджати інноваціям шляхом регулювання. У процесі взаємодії з державними підприємствами виникають такі проблеми, як відсутність чітких структур державної підтримки інноваційної діяльності та ефективних механізмів зворотного зв'язку, непередбачуваність дій держави, адміністративні перепони та спотворення конкуренції.

Внутрішнє середовище бізнес-структури має потенціал розвитку та функціональний потенціал. На відміну від зовнішнього середовища, до внутрішніх відносять фактори, на які бізнес-структура може впливати безпосередньо. Внутрішні елементи можуть позитивно впливати на діяльність бізнес-структури, якщо виникають проблеми в організації взаємовідносин між ними. З одного боку, це технології, інструменти та матеріальні ресурси, що утворюють технологічну та виробничу структуру підприємства. По-друге, це люди з навичками, акціонери, різні соціальні групи тощо. Вони можуть бути залучені до економічної та соціальної складових бізнес-структури.

Фактори, що характеризують внутрішні ресурси бізнес-структури, включають фінансову життєздатність бізнес-структури, потенціал організації з точки зору науково-технічного прогресу та виробничий потенціал бізнес-структури.

Перша (1) група факторів пов'язана з виробництвом. Це так звані фактори виробництва. До них належать наукові дослідження та розробки, масштаби виробництва, використання потужностей і життєвий цикл бізнес-структури. Друга (2) група включає такі фінансові елементи, як забезпечення фінансування та системи управління витратами. Третя (3) група – ринкові фактори (репутація та імідж бізнес-структури, асортимент

продукції, система дистрибуції, рекламні кампанії, дослідження ринку і ціноутворення тощо). Четверта (4) група – організаційні фактори, які включають стратегію і місію, організаційну структуру, організаційно-правову форму, корпоративну культуру, соціально-психологічний клімат колективу. П'ята (5) група – людські фактори, які включають різноманітні пов'язані з людиною функції [40].

Іншим внутрішнім фактором є інноваційний потенціал бізнес-структури, який відображається у зв'язку з дослідженнями та розробками. Одним із найбільш часто використовуваних показників для оцінки прихильності бізнес-структури до досліджень і розробок є сума витрат, виділених на цю діяльність. Загалом більшість інноваційних досліджень зосереджуються на ролі науково-дослідних розробок як детермінанти інновацій.

Внутрішні фактори – це фактори, які впливають на розвиток інновацій всередині бізнес-структури. До них належать: організаційні цілі реалізації стратегічних заходів; інноваційний потенціал бізнес-структури; наявність експертів з економічної безпеки та відповідних функціональних підрозділів.

Розподіл факторів на зовнішні та внутрішні фактори сприяє послідовному розподілу як на рівні галузі, так і на рівні окремої бізнес-структури. Крім того, врахування всього комплексу цих факторів сприятиме розробці більш фундаментального та сучасного плану умов фінансової підтримки інноваційних розробок. Вплив внутрішніх факторів визначається діяльністю самої бізнес-структури і передбачає поділ за метою діяльності [11].

Внутрішні фактори характеризують позитивні та негативні умови інноваційного розвитку. Конкретизація цих факторів сприятиме розробці методичних рекомендацій щодо розподілу ресурсів.

Тому при аналізі та оцінці інноваційної діяльності важливо

визначити не тільки стимулюючі, а й гальмівні фактори. Основними внутрішніми факторами, що обмежують інноваційну діяльність бізнес-структури, є брак фінансових ресурсів, низький потенціал бізнес-структури для розробки та впровадження інновацій, брак кваліфікованих кадрів. Серед найпоширеніших проблем у сфері науки виділяють: низьку мотивацію дослідника; високу ціну на наукові дослідження; повний низькорівневий розвиток. Тому інноваційна діяльність у контексті наукового прогресу – це безперервне вдосконалення характеристик існуючих економічних категорій з метою досягнення поставлених цілей на основі зовнішніх і внутрішніх факторів [40].

Інноваційний розвиток бізнес-структури є одним із пріоритетних шляхів досягнення цілей бізнес-структури у конкурентному середовищі, а для її успішної реалізації необхідне прогнозування та оцінка впливу на цей процес тієї чи іншої групи факторів. Важливим є посилення дії факторів, які мають позитивний стимулюючий вплив на розвиток інновацій та інноваційної діяльності.

Враховуючи зазначені вище системні фактори впливу, можна розробити ефективні інструменти інноваційного розвитку бізнес-структури, використання яких створить умови для цього процесу.

Висновки. Таким чином, проведене дослідження, виходячи із результатів аналізу літератури [1–40], дало можливість висвітлити системні фактори впливу на інноваційний розвиток бізнес-структури. Визначено, що активізація інноваційної діяльності стає головним пріоритетом бізнесу, з огляду на це потрібен ретельний аналіз факторів, що впливають на інноваційний розвиток бізнес-структур. Проаналізовано зовнішні та внутрішні фактори впливу на інноваційний розвиток бізнес-структури. Все це необхідно врахувати у перспективі подальших досліджень, при удосконаленні економічної діагностики інноваційної діяльності і розвитку бізнес-структури.

Література

1. Беда Ф. П., Майсюра О. М. Науковий підхід до визначення суті, класифікації та відбору факторів виробництва // *Інвестиції: практика та досвід*. 2010. № 1. С. 39–43. URL: <http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=386&i=8> (дата звернення: 23.07.2023).
2. Бондаренко М. І., Сидорчук І. П. Фактори впливу на інноваційний розвиток промислових підприємств // *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2014. № 3, т. 1. С. 35–37. URL: <http://elar.khmnu.edu.ua/jspui/handle/123456789/3291> (дата звернення: 23.07.2023).
3. Боняр С. М., Аляб'єва М. О. Систематизація факторів впливу на інноваційний розвиток підприємства в сучасних економічних умовах // *Проблеми економіки*. 2019. № 3. С. 77–83. doi: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2019-3-77-83>
4. Волобуєв Г. С. Сутність та передумови інноваційного розвитку підприємств // *Економічний вісник Донбасу*. 2016. № 3. С. 213–217. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvd_2016_3_32 (дата звернення: 23.07.2023).
5. Галушко О. С. Амортизаційна політика та її вплив на інноваційний розвиток підприємства // *Економічний вісник Національного гірничого університету*. 2011. № 1. С. 65–75. URL: https://eaf.nmu.org.ua/ua/pro_kaf/Галушко.pdf (дата звернення: 23.07.2023).
6. Гринько Т. В. Формування системи управління інноваційним розвитком підприємств // *Вісник Хмельницького національного університету*. 2010. № 4. С. 39–43. URL: http://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekon/2010_4_2/039-043.pdf (дата звернення: 23.07.2023).

7. Затхей А. Р. Особливості планування розвитку вітчизняних промислових підприємств // *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*: збірник наукових праць. Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2001. № 436. С. 31–35.
8. Кобрин Л. Й. Діагностика факторів інноваційного розвитку підприємства // *Наукові записки Української академії друкарства*. 2016. № 1. С. 152–157. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_2016_1_20 (дата звернення: 23.07.2023).
9. Побережна Н. М. Аналіз факторів впливу на інноваційний розвиток промислових підприємств: практичний аспект // *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету: зб. наук. пр. Сер.: Економіка і менеджмент*. 2016. Вип. 21. С. 81–86. URL: <http://vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2016/21-2016/19.pdf> (дата звернення: 23.07.2023).
10. Пузырьова П. В. Основні фактори впливу на процес формування та розвитку інноваційного потенціалу інтегрованих структур бізнесу // *Формування ринкових відносин в Україні*. 2020. № 10(233). С. 72–81. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/16951/3/FRVU_Puzyrova_10_2020.pdf (дата звернення: 23.07.2023).
11. Русінко М. І. Класифікація факторів впливу на інноваційний розвиток будівельного підприємства // *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки*. 2014. Вип. 9–1, Ч. 4. С. 113–117. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_09-1/186.pdf (дата звернення: 23.07.2023).
12. Шипуліна Ю. С., Силка А. В. Фактори впливу на процес формування інноваційно сприятливого середовища // *Економіка та суспільство*. 2017. Вип. 13. С. 805–812. URL:

https://economyandsociety.in.ua/journals/13_ukr/138.pdf (дата звернення: 23.07.2023).

13. Князь С. В., Скриньковський Р. М., Коновалюк І. В., Русин-Гриник Р. Р. Вибір джерел отримання інформації і методів моніторингу діяльності бізнес-структури // *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки»*. 2022. № 6. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2022-6-8029>
14. Князь С. В., Скриньковський Р. М., Русин-Гриник Р. Р., Коновалюк І. В. Оцінювання та аналізування чинників, які впливають на формування системи моніторингу діяльності бізнес-структур // *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки»*. 2022. № 7. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2022-7-8037>
15. Князь С. В., Скриньковський Р. М., Русин-Гриник Р. Р., Коновалюк І. В., Павленчик Н. Ф. Визначення цілей системи моніторингу діяльності бізнес-структури // *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки»*. 2022. № 5. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2022-5-8007>
16. Крамар О. М. *Підвищення ефективності функціонування будівельних підприємств на засадах удосконалення системи управління персоналом*: автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.04 / Львівський університет бізнесу та права. Львів, 2020. 20 с.
17. Скриньковський Р. М. Діагностика фінансового, виробничого, трудового, соціально-економічного та інноваційно-інвестиційного потенціалів і аналіз потенційних ризиків підприємства в умовах невизначеності // *Проблеми економіки*. 2015. № 2. С. 186–193.
18. Скриньковський Р. М. Система діагностики виробничої діяльності підприємства з урахуванням науково-технічного та інноваційного розвитку // *Економіка та держава*. 2015. № 5. С. 51–53.
19. Скриньковський Р. М. Система діагностики інноваційної діяльності

- підприємства: концепція та інструментарій // *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2014. Вип. 2. С. 705–708.
20. Скриньковський Р. М., Клювак О. В. Діагностика рівня готовності підприємства до здійснення інноваційної стратегії // *Бізнес Інформ*. 2016. № 7. С. 96–101.
21. Скриньковський Р. М., Князь С. В., Русин-Гриник Р. Р., Коновалюк І. В. Діяльність бізнес-структур як об'єкт моніторингу // *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки»*. 2022. № 8. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2022-8-8072>
22. Скриньковський Р. М., Князь С. В., Цюх С. І., Русин-Гриник Р. Р., Коновалюк І. В., Старченко А. Ю. Регулювання системи управління економічною безпекою бізнес-структур // *Електронне наукове видання «Публічне адміністрування та національна безпека»*. 2022. № 5. doi: <https://doi.org/10.25313/2617-572X-2022-5-8135>
23. Скриньковський Р. М., Павловські Г. Діагностика в системі менеджменту підприємства // *Проблеми економіки*. 2016. № 3. С. 199–205.
24. Скриньковський Р. М., Павловські Г., Костюк Н. Р., Коропецький О. О. Діагностика факторів інноваційного розвитку підприємства // *Проблеми економіки*. 2017. № 1. С. 250–257.
25. Скриньковський Р. М., Чубенко А. Г. Діагностика конкурентного потенціалу підприємства та відповідальність за порушення законодавства про захист економічної конкуренції // *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 7. С. 49–54.
26. Щебель А. І. *Управління потенціалом підприємства в системі координат організаційного розвитку*: автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.04 / Львівський університет бізнесу та права. Львів, 2020. 20 с.
27. Kovaliv M., Skrynkovskyu R., Nazar Y., Yesimov S., Khmyz M.,

- Yosyfovych D., Mykytiuk M., Kozoriz M. Legal Bases of Realization of the Law Enforcement Function of the State in the Sphere of Economy of Ukraine // *Path of Science*. 2022. Vol 8, No 2–3. P. 1001–1009. doi: <http://dx.doi.org/10.22178/pos.79-2>
28. Pavlenchyk N., Pavlenchyk A., Skrynkovskyy R., Tsyuh S. The influence of management creativity on the optimality of management decisions over time: An innovative aspect // *Journal of Eastern European and Central Asian Research (JEECAR)*. 2023. Vol. 10, No. 3. P. 498–514. doi: <https://doi.org/10.15549/jeecar.v10i3.1318>
29. Pawlowski G., Skrynkovskyy R., Shpak O., Vizniak Y. Development of the Model of the System of Managerial Diagnostics of the Enterprise on the Basis of Improvement of Diagnostic Purposes // *Path of Science*. 2017. Vol. 3, No. 11. P. 4010–4020. doi: <http://dx.doi.org/10.22178/pos.28-9>
30. Popova N., Kataiev A., Nevertii A., Kryvoruchko O., Skrynkovskyy R. Marketing Aspects of Innovative Development of Business Organizations in the Sphere of Production, Trade, Transport, and Logistics in VUCA Conditions // *Studies of Applied Economics*. 2021. № 38(4). doi: <https://doi.org/10.25115/eea.v38i4.3962>
31. Yuzevych V., Skrynkovskyy R., Koman B. Intelligent Analysis of Data Systems for Defects in Underground Gas Pipeline // *2018 IEEE Second International Conference on Data Stream Mining & Processing (DSMP)*. 2018. doi: <https://doi.org/10.1109/dsmp.2018.8478560>
32. Skrynkovskyy R. M. Methodical approaches to economic estimation of investment attractiveness of machine-building enterprises for portfolio investors // *Actual Problems of Economics*. 2011. Vol. 118, Iss. 4. P. 177–186.
33. Skrynkovskyy R. M. An IT Audit as a Tool for Strategic Enterprise Management // *The Problems of Economy*. 2018. № 1. P. 231–236.
34. Skrynkovskyy R. M., Sopilnyk L. I., Tsyuh S. I. Improving the Enterprise

- Development Model: New Solutions Based on the Principles of Management, Marketing and Economic Diagnosis // *Business Inform.* 2020. № 4. P. 191–199. doi: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-4-191-199>
35. Skrynkovskyy R., Pavlenchyk N., Tsyuh S., Zanevskyy I., Pavlenchyk A. Economic-mathematical model of enterprise profit maximization in the system of sustainable development values // *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal.* 2022. № 8(4). P. 188–214. doi: <https://doi.org/10.51599/are.2022.08.04.09>
36. Skrynkovskyy R., Pawlowski G., Sytar L. Development of Tools for Ensuring the Quality of Labor Potential of Industrial Enterprises // *Path of Science.* 2017. Vol. 3, No. 9. P. 3009–3018. doi: <http://dx.doi.org/10.22178/pos.26-8>
37. Skrynkovskyy R., Tyrkalo Y. Entrepreneurial Risks: Nature, Types, Assessment Methods and Ways to Reduce Them // *Path of Science.* 2021. Vol. 7, No. 12. P. 2015–2023. doi: <http://dx.doi.org/10.22178/pos.77-11>
38. Sumets A., Kniaz S., Heorhiadi N., Skrynkovskyy R., Matsuk V. Methodological toolkit for assessing the level of stability of agricultural enterprises // *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal.* 2022. № 8(1). P. 235–255. doi: <https://doi.org/10.51599/are.2022.08.01.12>
39. Sumets A., Serbov M., Skrynkovskyy R., Faldyna V., Satusheva K. Analysis of influencing factors on the development of agricultural enterprises based on e-commerce technologies // *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal.* 2020. № 6(4). P. 211–231. doi: <https://doi.org/10.51599/are.2020.06.04.11>
40. Гук О. В., Мельник А. В. Фактори впливу на інноваційну діяльність підприємств // *Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи:* зб. тез доп. І Міжнародної науково-практичної

конференції (23.04.2020 р.). Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2020. С. 164–165.

References

1. Beda F. P., Maisiura O. M. Naukovyi pidkhdid do vyznachennia suti, klasyfikatsii ta vidboru faktoriv vyrobnytstva // *Investytsii: praktyka ta dosvid*. 2010. № 1. S. 39–43. URL: <http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=386&i=8> (date of access: 23.07.2023).
2. Bondarenko M. I., Sydoruk I. P. Faktory vplyvu na innovatsiinyi rozvytok promyslovykh pidpriemstv // *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky*. 2014. № 3, t. 1. S. 35–37. URL: <http://elar.khmnu.edu.ua/jspui/handle/123456789/3291> (date of access: 23.07.2023).
3. Boniar S. M., Aliabieva M. O. Systematyzatsiia faktoriv vplyvu na innovatsiinyi rozvytok pidpriemstva v suchasnykh ekonomichnykh umovakh // *Problemy ekonomiky*. 2019. № 3. S. 77–83. doi: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2019-3-77-83>
4. Volobuiev H. S. Sutnist ta peredumovy innovatsiinoho rozvytku pidpriemstv // *Ekonomichni visnyk Donbasu*. 2016. № 3. S. 213–217. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvd_2016_3_32 (date of access: 23.07.2023).
5. Halushko O. S. Amortyzatsiina polityka ta yii vplyv na innovatsiinyi rozvytok pidpriemstva // *Ekonomichni visnyk Natsionalnoho hirnychoho universytetu*. 2011. № 1. S. 65–75. URL: https://eaf.nmu.org.ua/ua/pro_kaf/Галушко.pdf (date of access: 23.07.2023).
6. Hrynko T. V. Formuvannia systemy upravlinnia innovatsiinym rozvytkom pidpriemstv // *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu*. 2010.

- № 4. S. 39–43. URL: http://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekon/2010_4_2/039-043.pdf (date of access: 23.07.2023).
7. Zatkhei A. R. Osoblyvosti planuvannia rozvytku vitchyznianskykh promyslovykh pidpriemstv // *Menedzhment ta pidpriemnytstvo v Ukraini: etapy stanovlennia i problemy rozvytku*: zbirnyk naukovykh prats. Lviv: Vydavnytstvo Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnika», 2001. № 436. S. 31–35.
 8. Kobryn L. Y. Diahnastyka faktoriv innovatsiinoho rozvytku pidpriemstva // *Naukovi zapysky Ukrainskoi akademii drukarstva*. 2016. № 1. S. 152–157. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_2016_1_20 (date of access: 23.07.2023).
 9. Poberezhna N. M. Analiz faktoriv vplyvu na innovatsiinyi rozvytok promyslovykh pidpriemstv: praktychnyi aspekt // *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu: zb. nauk. pr. Ser.: Ekonomika i menedzhment*. 2016. Vyp. 21. S. 81–86. URL: <http://vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2016/21-2016/19.pdf> (date of access: 23.07.2023).
 10. Puzyrova P. V. Osnovni faktory vplyvu na protses formuvannia ta rozvytku innovatsiinoho potentsialu intehrovanykh struktur biznesu // *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini*. 2020. № 10(233). S. 72–81. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/16951/3/FRVU_Puzyrova_10_2020.pdf (date of access: 23.07.2023).
 11. Rusinko M. I. Klasyfikatsiia faktoriv vplyvu na innovatsiinyi rozvytok budivelnoho pidpriemstva // *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Serii: Ekonomichni nauky*. 2014. Vyp. 9–1, Ch. 4. S. 113–117. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_09-1/186.pdf (date of access: 23.07.2023).
 12. Shypulina Y. S., Sylka A. V. Faktory vplyvu na protses formuvannia

- innovatsiino spryiatlyvoho seredovyshcha // *Ekonomika ta suspilstvo*. 2017. Vyp. 13. S. 805–812. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/13_ukr/138.pdf (date of access: 23.07.2023).
13. Kniaz S. V., Skrynkovskyy R. M., Konovalyuk I. V., Rusyn-Hrynyk R. R. Vybir dzherel otrymannia informatsii i metodiv monitorynhu diialnosti biznes-struktury // *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka». Serii: «Ekonomichni nauky»*. 2022. № 6. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2022-6-8029>
14. Kniaz S. V., Skrynkovskyy R. M., Rusyn-Hrynyk R. R., Konovalyuk I. V. Otsiniuvannia ta analizuvannia chynnykiv, yaki vplyvaiut na formuvannia systemy monitorynhu diialnosti biznes-struktur // *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka». Serii: «Ekonomichni nauky»*. 2022. № 7. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2022-7-8037>
15. Kniaz S. V., Skrynkovskyy R. M., Rusyn-Hrynyk R. R., Konovalyuk I. V., Pavlenchuk N. F. Vyznachennia tsilei systemy monitorynhu diialnosti biznes-struktury // *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka». Serii: «Ekonomichni nauky»*. 2022. № 5. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2022-5-8007>
16. Kramar O. M. *Pidvyshchennia efektyvnosti funktsionuvannia budivelnykh pidpriemstv na zasadakh udoskonalennia systemy upravlinnia personalom*: avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk: spets. 08.00.04 / Lvivskiy universytet biznesu ta prava. Lviv, 2020. 20 s.
17. Skrynkovskyy R. M. Diahnostyka finansovoho, vyrobnychoho, trudovoho, sotsialno-ekonomichnoho ta innovatsiino-investytsiinoho potentsialiv i analiz potentsiinykh ryzykiv pidpriemstva v umovakh nevyznachenosti // *Problemy ekonomiky*. 2015. № 2. S. 186–193.
18. Skrynkovskyy R. M. Systema diahnostyky vyrobnychoi diialnosti pidpriemstva z urakhuvanniam naukovo-tekhnichnoho ta innovatsiinoho

- rozvytku // *Ekonomika ta derzhava*. 2015. № 5. S. 51–53.
19. Skrynkovskyy R. M. Systema diahnostyky innovatsiinoi diialnosti pidpriumstva: kontseptsii ta instrumentarii // *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky*. 2014. Vyp. 2. S. 705–708.
 20. Skrynkovskyy R. M., Klyuvak O. V. Diahnostyka rivnia hotovnosti pidpriumstva do zdiisnennia innovatsiinoi stratehii // *Biznes Inform*. 2016. № 7. S. 96–101.
 21. Skrynkovskyy R. M., Kniaz S. V., Rusyn-Hrynyk R. R., Konovalyuk I. V. Diialnist biznes-struktur yak obiekt monitorynhu // *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka». Serii: «Ekonomichni nauky»*. 2022. № 8. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2022-8-8072>
 22. Skrynkovskyy R. M., Kniaz S. V., Tsyuh S. I., Rusyn-Hrynyk R. R., Konovalyuk I. V., Starchenko A. Y. Rehuliuвання systemy upravlinnia ekonomichnoiu bezpekoiu biznes-struktur // *Elektronne naukove vydannia «Publichne administruvannia ta natsionalna bezpeka»*. 2022. № 5. doi: <https://doi.org/10.25313/2617-572X-2022-5-8135>
 23. Skrynkovskyy R. M., Pawlowski G. Diahnostyka v systemi menedzhmentu pidpriumstva // *Problemy ekonomiky*. 2016. № 3. S. 199–205.
 24. Skrynkovskyy R. M., Pawlowski G., Kostiuk N. R., Koropetskyi O. O. Diahnostyka faktoriv innovatsiinoho rozvytku pidpriumstva // *Problemy ekonomiky*. 2017. № 1. S. 250–257.
 25. Skrynkovskyy R. M., Chubenko A. H. Diahnostyka konkurentnoho potentsialu pidpriumstva ta vidpovidalnist za porushennia zakonodavstva pro zakhyst ekonomichnoi konkurentsii // *Pidpriumnytstvo, hospodarstvo i pravo*. 2016. № 7. S. 49–54.
 26. Shchebel A. I. *Upravlinnia potentsialom pidpriumstva v systemi koordynat orhanizatsiinoho rozvytku*: avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk: spets. 08.00.04 / Lvivskiy universytet biznesu ta prava. Lviv, 2020. 20 s.
 27. Kovaliv M., Skrynkovskyy R., Nazar Y., Yesimov S., Khmyz M.,

- Yosyfovych D., Mykytiuk M., Kozoriz M. Legal Bases of Realization of the Law Enforcement Function of the State in the Sphere of Economy of Ukraine // *Path of Science*. 2022. Vol 8, No 2–3. P. 1001–1009. doi: <http://dx.doi.org/10.22178/pos.79-2>
28. Pavlenchyk N., Pavlenchyk A., Skrynkovskyy R., Tsyuh S. The influence of management creativity on the optimality of management decisions over time: An innovative aspect // *Journal of Eastern European and Central Asian Research (JEECAR)*. 2023. Vol. 10, No. 3. P. 498–514. doi: <https://doi.org/10.15549/jeecar.v10i3.1318>
29. Pawlowski G., Skrynkovskyy R., Shpak O., Vizniak Y. Development of the Model of the System of Managerial Diagnostics of the Enterprise on the Basis of Improvement of Diagnostic Purposes // *Path of Science*. 2017. Vol. 3, No. 11. P. 4010–4020. doi: <http://dx.doi.org/10.22178/pos.28-9>
30. Popova N., Kataiev A., Nevertii A., Kryvoruchko O., Skrynkovskyy R. Marketing Aspects of Innovative Development of Business Organizations in the Sphere of Production, Trade, Transport, and Logistics in VUCA Conditions // *Studies of Applied Economics*. 2021. № 38(4). doi: <https://doi.org/10.25115/eea.v38i4.3962>
31. Yuzevych V., Skrynkovskyy R., Koman B. Intelligent Analysis of Data Systems for Defects in Underground Gas Pipeline // *2018 IEEE Second International Conference on Data Stream Mining & Processing (DSMP)*. 2018. doi: <https://doi.org/10.1109/dsmp.2018.8478560>
32. Skrynkovskyy R. M. Methodical approaches to economic estimation of investment attractiveness of machine-building enterprises for portfolio investors // *Actual Problems of Economics*. 2011. Vol. 118, Iss. 4. P. 177–186.
33. Skrynkovskyy R. M. An IT Audit as a Tool for Strategic Enterprise Management // *The Problems of Economy*. 2018. № 1. P. 231–236.
34. Skrynkovskyy R. M., Sopilnyk L. I., Tsyuh S. I. Improving the Enterprise

- Development Model: New Solutions Based on the Principles of Management, Marketing and Economic Diagnosis // *Business Inform.* 2020. № 4. P. 191–199. doi: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-4-191-199>
35. Skrynkovskyy R., Pavlenchyk N., Tsyuh S., Zanevskyy I., Pavlenchyk A. Economic-mathematical model of enterprise profit maximization in the system of sustainable development values // *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal.* 2022. № 8(4). P. 188–214. doi: <https://doi.org/10.51599/are.2022.08.04.09>
36. Skrynkovskyy R., Pawlowski G., Sytar L. Development of Tools for Ensuring the Quality of Labor Potential of Industrial Enterprises // *Path of Science.* 2017. Vol. 3, No. 9. P. 3009–3018. doi: <http://dx.doi.org/10.22178/pos.26-8>
37. Skrynkovskyy R., Tyrkalo Y. Entrepreneurial Risks: Nature, Types, Assessment Methods and Ways to Reduce Them // *Path of Science.* 2021. Vol. 7, No. 12. P. 2015–2023. doi: <http://dx.doi.org/10.22178/pos.77-11>
38. Sumets A., Kniaz S., Heorhiadi N., Skrynkovskyy R., Matsuk V. Methodological toolkit for assessing the level of stability of agricultural enterprises // *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal.* 2022. № 8(1). P. 235–255. doi: <https://doi.org/10.51599/are.2022.08.01.12>
39. Sumets A., Serbov M., Skrynkovskyy R., Faldyna V., Satusheva K. Analysis of influencing factors on the development of agricultural enterprises based on e-commerce technologies // *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal.* 2020. № 6(4). P. 211–231. doi: <https://doi.org/10.51599/are.2020.06.04.11>
40. Huk O. V., Melnyk A. V. Faktory vplyvu na innovatsiinu diialnist pidpriumstv // *Biznes, innovatsii, menedzhment: problemy ta perspektyvy: zb. tez dop. I Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii (23.04.2020*

r.). Kyiv: KPI im. Ihoria Sikorskoho, Vyd-vo «Politekhnik», 2020. S. 164–165.